

När den nya tiden kom

ACC. N:R

M 1039: Till bygden.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Lof 59.

Om med frågan laga skifte menas när enskiftet började genomföras i vår bygd, så kan nämnas att enskiftet i vår by Gislöv började genomföras 1810. Oskiftade byar finns så visst jag vet inte i Skåne. Bystämman förekommer ännu i många byar. I Gislövs by adr. Simrishamn, förekommer bystämma emedan vid enskiftet fränfors cirka 12 t. vattendrätt och mycket slottunden ^{ädes} mark, vars skötsel omhändertogs av byastämman. Byhandlingar m.m. förvaras i sockenbiblioteket, men det gamla byhornet är tillsvärdare deponerat i föreningsföreningens lokaler i Simrishamn. Flera fiskföreningar ha funnits i Gislöv, men en del äro upplösta då flera jordbrukare själva skaffat sig fisker sedan allmän elektrifiering införts. Fiskförening finnes. Dessa föreningar ha funnits sedan omkring 40 år tillbaka. Jordbruksförbättringar kan man säga började införas snart efter enskiftet, såsom med slottbygning och upptagande av öppna diken. Täckdikning däremot, började man med först en 50 år senare.

Vår den nya tiden --- ACC. N:R M. 11039:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Förhållanden med förändringens genomförande blev det en viss omläggning av jordbruksproduktionen och ändring på växtföljden med åtföljande ändring av jordbruksredskapen, en ändring som varit och är rent revolutionerande.

Några egentliga binärningar har inte förekommit i sydöstra Skåne de senaste hundrade åren vid jordbruket, varför jag lämnat det frågeformuläret obesvarat. Kvinnlig hemslöjd förekom mera för än nu, beroende på bristen av kvinnlig arbetskraft vid jordbruket. Sedan lastbilstrafiken för 25 år sedan började allmänt slå igenom, har dessa mer och mer övertagit tungare fordon och personbilarna skjutsningar. Äldre, mindre ^{lönande} produktion såsom ladvästskötsel, har på grund av för dyr arbetskraft i förhållande till mjölkpris, mycket reducerats och i stället övergått till fröodlingar, och man kan kanske också säga, till hönskötsel. Några smärre industrier ha aldrig förekommit i vår bygd. Orsakerna till emigrationen för 60-70 år tillbaka voro, tillräckligt utkomstlösligheter i Danmark.

För den nya tiden ----- ACC. N:R M. 11039:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

och America. Verkningarna härav, blev mindre tillgång på
arbetskraft, vilket dock uppvägs av användande av sådana
maskiner som självbindare och ång- och motortröskor, som
lång tid framåt ersatte den minskade arbetskraften.

Avtöningar in natura förjade upphöra vid ovannämnda
maskiners användande. Husmannen, som förut arbe-
tat vid gården med att tröska grödan med slaga, och
utom dagskost i natura erhöll "jungaskäppa" d. v. s.
för varje tröskad och upprensad tunna spannmål
erhöll tröskemannen en skeppa säd. Till en tunna
säd räknades 6 skeppor. I äldre tider erhöll tröskeman-
nen 1 skeppa för 7 skeppor. I och med maskinerna kom
till användning, blev avtöningen kontant betalning.
Men vid lantbruk där gift arbetsfolk är anställt,
ingår fortfarande i avtöningen, till en del in natura
såsom, säd, mjölk och bränsle.

Den första handelsboden av mera nämnvärd
betydelse, kom till bygden för omkring 55 år sedan

Står den nya fiden ----- ACC. N:R M. 11039:4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

och startades av en danska, som föret dritt mejeri-
rörelse i Lön. Några förändringar i folks levnadsvanor
medförde den knappast de förfä 25 åren.

Förändringar i byggnadskirk, kostäder och möb-
lering, har jag föret omnämnt.

Nya sedvänjor i fråga om mat och dryck.

För snart 70 år tillbaka voro sederna med mat och
dryck mycket enkla. Kaffe bestods bara under jul-
helgen i vardagslag, och den andra fiden under året
endast vid familjeköplider. I vardagslag äts som regel
salt sill och potatis och bröd, som sköjdes ned med mjölk
uppblandad med vassdricka, till frukost. Till middag
äts saltat rökt fläsk och bröd, som även sköjdes
ned ^{med} oblandad mjölk. Men ärtsoppa, potatis-
soppa, kålsoppa och sill-soppa kunde förekomma.
Till kvällsmat bjöds åter sill och potatis, samt gröt.
Kålaren, som förekomma, följa knappast gamla tra-
ditioner, ty i äldre fider följade kålaren gröt & m.

V
Nya sedvänjor i fråga om - ACC. N:R M. 11039:5t

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

och rensade en i två timmar före midnatt. Två enkla måltider bjöds under tiden. Nu frijar kalasen sedan det blivit kväll och pågå till ett par timmar efter midnatt. I flesta fall bjöds endast på kaffe med 7-8 olika sorters bröd, samt gottabord, som det kallas, med frukt, vin eller likörer.

Gågarna ha i snart 50 år underhållits av vägdistrict, som skötas av vägstyrelser. För en 25 år sedan höllo lantbrukarna sig allmänt med vackra åkdon. Nu lägga lantbrukarna sig allmänt ^{tit} med bil. Eller också hyr man någon trafikbil vid begravningstillfälle, eller vid nöjesutfärder. Tidningar hållas i alla hem numera. I många hem hållas 2-3 tidningar. Nästan all landsbygdsungdom från lantbrukarehem bevista numera kurser vid folkhög- eller lantmannaskolor. De kyrkliga vanorna ha förändrats verksamt under de senaste 40-50 åren. I äldre tid voro kyrkorna vanligen fullsatta om söndagarna.

Stya seväningar - - - - - ACC. N:R M. 11039:6.

II

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Då kunde husbondefolk och tjänstefolk följas
åt till kyrkan. Mycket brukligt var också att vid
nattvardstillfällen husbondefolket och tjänstefolket
sures om att bevista desamma.

Bäckelserörelser spela nog fortfarande en viss roll
här i Skåne, såsom frälsningsarmen, pingstförelser
och baptismen.

Angående goda är under 1870 talen, har det berättats,
att under fransklyska kriget 1871-1872, skulle det
varit höga priser på spannmålen. Men att det några
år efteråt blev såliga tider med låga priser på spannmålen.
De båda världskrigen, med sina högkonjunkturer,
ha haft väldig betydelse för ändrade levnadsvanor
bland folk.